

Tekoälyn huomioiva arviointi – vinkkejä opettajille opetuksen suunnitteluun

Sisällysluettelo

Yleistä	1
1. Painotus oppimisprosessiin pelkkien lopputuotosten sijaan	4
2. Suunnitellaan tehtäviä, jotka oppijan on vaikea ulkoistaa tekoälylle	4
Painotus tehtäviin, jotka kehittävät korkeampia ajattelun tasoja	4
Tekoälyn kanssa tehtävät harjoitukset.....	5
Erilaiset tehtävätyypit	6
Thinglink- 3D-ympäristöihin sijoitetut tehtävät	6
3. Suunnitellaan kurssi siten, että siinä on oppimisen osoittamista myös ilman tekoälyn käyttöä	7
Lähtilanteessa tehtävät oppimistehtävät	7
4. Arviointi toteutetaan valvotussa ympäristössä, jossa opiskelija ei voi käyttää tekoälyä.....	7
Suulliset tehtävät	7
Valvottu tentti	8
Lähteet	9

Yleistä

Tämä dokumentti nostaa esiin generatiivisen tekoälyn vaikutuksia opetukseen ja arviointiin ja kokoaa yhteen vinkkejä siihen, miten omaa opetustaan voi suunnitella niin, että arviointi olisi linjakasta myös tekoälyn aikakaudella. Ei ole realistista olettaa, että opetusta voisi jatkaa edelliseen tapaan ajatellen, että joku muu hoitaa tekoälyn tuomat haasteet. Jokaisen opettajan on syytä pohtia näitä asioita omalta osaltaan ja varmistaa, että oma opetus pysyy relevanttina muuttuvassa ympäristössä.

Generatiivisen tekoälyn käyttö voi olla oppimistehtävän teon yhteydessä monen tasoista. Se voi olla opettajan ohjeistamaa sallittua käyttöä tai sitten opiskelijan omaehtoista luvaton tekoälyn käyttöä. Joskus opiskelija voi tarkistaa sanojen kirjoitusasua tekoälyavusteisesti, kysyä tekstin rakenteeseen tai sisältöön liittyvää neuvoa tekoälyltä tai toisinaan ulkoistaa tekoälylle kotona kirjoitettavien esseiden tekemisen joko osittain tai kokonaan. Tekoälyn tuottaman tekstin esittäminen omanaan

on yksiselitteisesti kiellettyä. Tekoäly voi olla myös mielekkäästi osa oppimistehtävää, kun sen käyttö on pedagogisesti hyvin suunniteltu. Esimerkiksi AI Assessment Scale¹ (Perkins ym., 2024) kuvaa tarkemmin, millaisissa rooleissa tekoäly voi oppimistehtävissä olla. Samalla kurssilla saattaa toisissa tehtävissä tekoälyn käyttö olla kiellettyä, kun taas toisissa tehtävää ei voi suorittaa ilman tekoälyä.

Helsingin yliopistossa suositellaan² käyttämään opetuksessa vain yliopiston tarjoamia tekoälypalveluita³, jolloin voidaan varmistaa niiden GDPR-vaatimusten mukaisuus ja kaikille opiskelijoille yhtäläinen mahdollisuus tekoälypalveluiden käyttöön, sekä tarjota niiden käyttöönottoon opettajien tarvitsemat tukipalvelut. Opettaja päättää aina, miten tekoälyä käytetään kursseilla ja ohjeistaa (tai kieltää) sen käytön tehtävissä.

Koska tekoäly voi vaikuttaa opiskelijoiden oppimisprosessiin ja suoriutuksiin monin eri tavoin, on syytä varmistaa, että arviointitavat mittaavat todellista osaamista ja oppimista. Uusia arviointitapoja miettiessä olisi hyvä tarkastella koko kurssia uudelleen hyödyntämällä opetuksen linjakkuusperiaatteita⁴. Aluksi kannattaa osaamistavoitteet huomioiden arvioida, mitkä asiat kurssilla ovat toimineet hyvin tähän asti ja mitkä eivät. Tämän jälkeen voidaan pohtia tarvetta sisältöjen, opetusmenetelmien, oppimateriaalien ja arviointimenetelmien uudelleenmuotoilulle. Kun mietitään näitä elementtejä tekoälyhaasteiden yhteydessä kokonaisuutena, voidaan varmistaa, että opiskelijat ovat sitoutuneita, pääsevät kehittämään akateemisia taitojaan ja ovat motivoituneita oppimiseen. Osaamistavoitteisiin voi myös sisällyttää osioita, joissa tarkoituksena on nimenomaan oppia kriittistä ja vastuullista tekoälyn käyttöä.

Tekoälyn huomioivalla arvioinnilla viitataan tässä arviointikäytäntöön tai tehtävään, joka säilyttää osaamistavoitteiden mukaisen mitattavuutensa myös tekoälyn käytön yleistyttyä; se voi joko sallia ohjatun generatiivisen tekoälyn käytön läpinäkyvästi tai minimoida tekoälyn tuottaman suorituksen vaikutuksen arvioinnin luotettavuuteen.

Huomioita:

- Kurssitehtävien osaamistavoitteet tulee avata tarkasti, jotta opiskelijat ymmärtävät, mitä eri tehtävien avulla on tarkoitus oppia. Opiskelijoiden kanssa kannattaa myös yhdessä keskustella, millaisia taitoja ja asiantuntijuutta opiskelijat itse odottavat oppivansa tutkinnossaan, ja mikä tekoälyn käyttämisen rooli osaamisessa ja asiantuntijuudessa voisi ja pitäisi olla.

¹ AI Assessment Scale: <https://aiassessmentscale.com/>

² Tekoäly opetuksessa, opintoasiainneuvoston linjaukset: <https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/tekoaly-opetuksessa>

³ Helsingin yliopiston tekoälypalvelut: <https://www.thinglink.com/view/scene/1967203288365400932>

⁴ Opetuksen linjakkuus: <https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/linjakas-opetus-ja-opetuksen-suunnittelun-10-vaihetta>

- Kurssitehtävissä tulee ilmetä, miten tekoälyä saa ja on mielekästä käyttää osaamistavoitteiden näkökulmasta ja mitä osaa tehtävän teossa ei saa ulkoistaa tekoälylle.
- Erityisesti kirjoitustehtävissä on suositeltavaa pyytää opiskelijoita kuvaamaan tekoälyn käyttöään arvioinnin kannalta riittävän yksityiskohtaisesti. (Ks. *Raportointiohje generatiivisen tekoälyn käytöstä*)
- Opiskelijan aidon oppimismotivaation herättäminen on ensiarvoisen tärkeä tavoite. Kun opiskelija on sitoutunut opiskeltavaan aiheeseen ja oppimiseen, hän todennäköisemmin haluaa käyttää tekoälyä oppimisen tukena mielekkäästi ja oppimista edistävästi. Tehtävien itsenäinen suorittaminen, kuten tekstin kirjoittaminen, luo opiskelijalle ylpeyden ja omistajuuden tunnetta, jota kritiikitön tekoälytyökalujen käyttö vähentää. Haasteiden voittaminen ei ainoastaan vahvista opiskelijan itseluottamusta ja minäpystyvyyttä, vaan on osa prosessia, jossa oppiminen tapahtuu.

Vaihtoehtona on muuttaa kurssin oppimistehtäviä ja niiden arviointia esimerkiksi seuraavasti:

1. Keskitytään arvioimaan, seuraamaan ja ohjaamaan oppimisprosessia tuotoksen sijaan.
2. Suunnitellaan tehtäviä, jotka on vaikea ulkoistaa tekoälylle.
3. Suunnitellaan kurssi siten, että siinä on oppimisen osoittamista myös ilman mahdollisuutta käyttää tekoälyä.
4. Arviointi toteutetaan valvotussa ympäristössä, jossa opiskelija ei voi käyttää tekoälyä.

VINKKILISTA

tekoälyn huomioivaan arviointiin

TEHTÄVIEN SUUNNITTELU

- ✓ Painotus tehtäviin, jotka kehittävät korkeampia ajattelun tasoja. (esimerkiksi Bloomin taksonomian mukaisesti)
- ✓ Tekoälyn kanssa tehtävät harjoitukset ja simulaatiot (tekoäly ohjeistettu oppimistehtävän mukaisesti)
- ✓ Kurssi rakentuu pienistä, monipuolisista osaamistehtävistä, joista saa palautetta oman oppimisen edistymisestä.
- ✓ Pelillisyyttä
- ✓ AI-kritiikki-tehtävät
- ✓ Videona (tai audiona) palautetun työn lisäksi kuvaus siitä, miten esimerkiksi laskuissa vastauksen on päädytty.
- ✓ Thinglink 3D -skenaariot
- ✓ Osa arvioinnista perustuu lähtilanteessa tai muuten valvotussa ympäristössä tehtävän osaamisen osoittamiseen.
- ✓ Osatentit, esitelmät, väittelyt, ryhmäkeskustelut
- ✓ Lähtilanteessa esimerkiksi luokahuoneessa tai kentällä tehdyt harjoitukset
- ✓ Käänteinen opetus
- ✓ Teach-back sessions: Annetaan aiheet kurssin alussa, ja kerrotaan että kurssin lopussa jokaisen on osattava opettaa yksi aiheista
- ✓ Pyydetään valmistautumaan esittämään ja perustelemaan oma työnsä / vastauksensa lähiopetustilanteessa

ARVIOINTI

- ✓ Välipalautuksia ja formatiivista jatkuvaa arviointia
- ✓ Vertaispalautetta
- ✓ Prosessikirjoittamista, johon sisältyy ohjaustapaamisia jokaisen vaiheen jälkeen, esim. suunnittelu- tai luonnosteluvaiheen jälkeen.
- ✓ Kriittinen reflektioitisuus tekoälyn käytöstä
- ✓ Itsearviointia

”Kurssitehtävien osaamistavoitteet tulee avata tarkasti, jotta opiskelijat ymmärtävät, mitä eri tehtävien avulla on tarkoitus oppia. Opiskelijoiden kanssa kannattaa myös yhdessä keskustella, millaisia taitoja ja asiantuntijuutta opiskelijat itse odottavat oppivansa tutkimuksessaan, ja mikä tekoälyn käyttämisen rooli osaamisessa ja asiantuntijuudessa voisi ja pitäisi olla.”

”Kurssitehtäviin tulee ilmetä, miten tekoälyä saa ja on mielekästä käyttää osaamistavoitteiden näkökulmasta ja mitä osaa tehtävän teossa ei saa ulkoistaa tekoälylle.”

KURSSI KANNATTAA SUUNNITELLA SITEN, ETTÄ ARVIOINTI PERUSTUU ESIMERKIKSI JOHONKIN SEURAAVISTA:

- Examinarium-tentit
- Moodle-tentit salissa
- Suulliset tentit
- Lähtilanteessa tehtävät oppimistehtävät
- Monipuolinen arviointi ja selkeät odotukset tukevat opiskelijoiden oppimista ja motivaatiota.

Seuraavassa käydään tarkemmin läpi edellä mainittuja ehdotuksia kurssitehtävien muokkaamiseen ja arvioinnin suunnitteluun.

1. Painotus oppimisprosessiin pelkkien lopputuotosten sijaan

Perinteisesti arvioinnissa saatetaan keskittyä lopputuloksen mittaamiseen eli summatiiviseen lähestymistapaan, jossa keskiössä ovat opettajan kontrolli sekä suoritusten mittaaminen ja vertailu. Viime vuosikymmeninä arviointiajattelu on kuitenkin siirtynyt kohti oppimista tukevaa ja opiskelijälähtöistä arviointia, jossa arviointi nähdään osana oppimisprosessia. Formatiivinen arviointi (Formative Assessment) korostaa jatkuvaa palautetta, opiskelijan aktiivista roolia sekä oppimisen ohjaamista, mikä tukee itsesääätelyä ja syvällistä oppimista. Tätä kehitystä täydentää kestävä arvioinnin (Sustainable Assessment) näkökulma, joka pedagogisten tutkimusten mukaan tulisi olla korkeakouluissa keskiössä. Siinä keskeistä on opiskelijoiden kyky arvioida omaa osaamistaan myös tulevaisuudessa. Näitä taitoja tukevat hyvin esimerkiksi itse- ja vertaisarviointitaidot.

Tekoälyllä voi olla hyvä paikka formatiivisen ja kestävä arvioinnin tukena. Se voi tarjota opiskelijalle välitöntä ja yksilöllistä palautetta, tukea oppimisprosessin seurantaan sekä auttaa opiskelijoita kehittämään itsearviointitaitojaan. Tekoäly voi olla yksi osa kokonaispalautetta ja täydentää muuta palautetta, mutta on silti muistettava, että opiskelijat pitävät opettajan antamaa palautetta kaikkien hyödyllisimpänä (Er ym., 2025).

Opettaja voi myös arvioida oppimisprosessia välipalautusten ja välitapaamisten avulla esimerkiksi pyytämällä opiskelijoita raportoimaan työskentelyään ja refleктоimaan oppimisen etenemistä sekä perustelemaan tehtävässä tekemiään ratkaisuja. Tällaiset vaiheistetut tehtävät mahdollistavat opiskelijan edistymisen paremman seurannan (Estaphan ym., 2025).

2. Suunnitellaan tehtäviä, jotka oppijan on vaikea ulkoistaa tekoälylle

Tekoälypalveluiden kehitys on nopeaa ja aukottomia vinkkejä on mahdotonta antaa. Mikä ei ole mahdollista tekoälylle tänään, voi pian ollakin, joten tehtäviä ja arviointimenetelmiä on tarpeen jatkuvasti tarkastella suhteessa tekoälyn kehitykseen. On kuitenkin tiettyjä periaatteita, joita voi miettiä tekoälyn huomioivia tehtäviä suunnitellessaan.

Painotus tehtäviin, jotka kehittävät korkeampia ajattelun tasoja

Tutkimuksissa on todettu tehokkaaksi strategiaksi plagioinnin minimoimiseksi sellaisten tehtävien teettäminen, jotka on suunniteltu kehittämään Bloomin taksonomian mukaisesti korkeampia ajattelun tasoja, kuten tiedon soveltamista, eikä

esimerkiksi pelkästään tietyn asia muistamista (Toker & Akgun, 2025). Tällaisissa tehtävissä voidaan esimerkiksi ohjata opiskelijaa päättelämään, näkemään suhteita osien välillä sekä suhteessa kokonaisuuteen, omaperäisesti yhdistelemään käsitteitä uudella tavalla, luomaan ajatuksia sekä arvioimaan ideoita, tietoa, menettelyjä ja ratkaisuja (Lonka, 1995).

Tehtäviä kannattaa myös sitoa tosielämän ongelmanratkaisua vaativiin näkökulmiin, jotka vaativat opiskelijalta monimutkaisten asioiden päättelyä (Evangelista, 2024). Tehtävät, jotka liittyvät autenttisiin työelämän tilanteisiin tai ajankohtaisiin yhteiskunnan kysymyksiin, ovat monesti opiskelijallekin mielekkäitä. Tehtävien kytkeminen oppijan omiin kokemuksiin, oppimisen kontekstiin, kuten kurssilla käsiteltyihin yksityiskohtiin, sekä tosielämän tilanteisiin tai todelliseen ja reaaliaikaiseen aineistoon, voi lisäksi vähentää kurssitehtävien ulkoistamista tekoälylle (Kooli ym., 2026; Ncube ym. 2026).

Tekoälyn kanssa tehtävät harjoitukset

Opiskelijaa voidaan ohjeistaa pyytämään tekoälyltä vastaus kysymykseen ja vertailemaan sitä omaan osaamiseensa tai omaan vastaukseensa. Opiskelija voisi myös tutkia samaa asiaa luotettaviin tutkimuslähteisiin perustuen ja sen jälkeen tehdä vertailua. Myös erilaisten kehoitteiden (prompt) harjoittelu ja erilaisilla kehoitteilla saatujen tuotosten vertailu auttaa ymmärtämään tekoälyn toimintaa. Helsingin yliopiston CurreChat-palvelussa voidaan myös käyttää eri kielimalleja (kirjoitushetkellä mm. GPT 5.1, GPT 4o-mini, ClaudeHaiku 4.6 ja Mistral Large 3-1) ja vertailla niidenkin toimintaa. Näin voidaan kehittää opiskelijan tekoälylukutaitoa, johon kuuluu myös kyky analysoida kriittisesti tekoälyn tuotoksia ja taito käyttää työkaluja. Myös opettajalle on hyödyllistä testata omia tehtäviään tekoälyllä ja sitä, miten eri kielimallit suoriutuvat niistä.

Hyödyntämällä Helsingin yliopiston opetuksen tekoälypalveluiden edistyneempiä toimintoja voidaan kursseille luoda erilaisia tekoälyn kanssa tehtäviä interaktiivisia chat-simulaatioita, esimerkiksi tarkkaan suunniteltuja keskusteluja alaan liittyvän tekoälyhahmon kanssa, kuten lääketieteessä tekoälypotilaan (Vilanti ym., 2025), oikeustieteessä tekoälyrikollisen tai metsätieteessä tekoälymetsänomistajan (Hemminki-Reijonen ym., 2025) kanssa. Jos opettaja on piilottanut asettamansa tekoälykehoitteen opiskelijoilta, opiskelija ei tiedä, miten tekoäly on ohjeistettu toimimaan juuri tällä kurssilla, millainen kurssikohtainen kehote tekoälylle on annettu ja mitä opettajan kuratoimaa taustamateriaalia se käyttää. Opiskelijan on siis itse vain käytävä keskustelu tekoälyn kanssa, ja tätä on ironista kyllä hankala ulkoistaa

tekoälylle. Tällaisia tehtäviä on jo nyt mahdollista teettää HY:n CurreChat⁵ ja MOOC.fi⁶ -tekoälypalveluilla. On myös mahdollista, että joskus taitava opiskelija pystyy kaivamaan tekoälyboteilta opettajan määrittämät piilotetut kehoitteet esiin. Tällöin opettaja voi vaatia nähtäväksi myös esim. CurreChatin kanssa käydyn keskustelun ja todisteen, että opiskelija on käynyt itse kyseisen keskustelun.

Tekoälyn antamien vastausten tarkkuutta voidaan myös lisätä hyödyntämällä ns. Retrieval-Augmented Generation (RAG) -tekniikkaa, joka mahdollistaa opettajalle omien materiaalien esimerkiksi tutkimusten tai oppimateriaalien lisäämisen CurreChat- tai MOOC.fi – palveluihin tekoälylle taustatiedoksi (Li ym., 2025). Tällöin kurssitehtävässä opiskelija käykin keskustelua tekoälyn avulla opettajan itse kuratoimien materiaalien kanssa, eikä pohjaa vastaustaan geneeriseen kielimallin koulutusdataan perustuen. Niin ikään, kun opiskelija ei tiedä, mitä opettajan asettamissa taustamateriaaleissa lukee, hänen täytyy itse käydä keskustelu ja selvittää tiedot tekoälyn avulla. Opiskelijan voi olla myös hyvä tutustua uuteen aiheeseen ennen luentoa itsenäisesti ja häntä voi pyytää käymään keskustelu tekoälyn kanssa opettajan määrittämällä tavalla, opettajan määrittämien taustadokumenttien pohjalta. Opettaja on esimerkiksi voinut määrittää, että tekoäly kysyy opiskelijalta tietyt kysymykset tietyssä järjestyksessä ja kommentoi opiskelijan vastauksia sille annetun opetusmateriaalin pohjalta.

Erilaiset tehtävätyypit

Yksi mahdollisuus on suunnitella kursseille monipuolisesti erilaisia formatiivisen, oppimista ja opetusta ohjaavan arvioinnin muotoja ja tehtävätyyppejä, kuten käsitekarttojen, infograafien tai digitaalisten portfolioiden tekemistä. Erilaisten tehtävien myötä opiskelijat voivat kerryttää monipuolista osaamista. Parhaimmillaan nämä erilaiset tehtävät auttavat paremmin arvioimaan opiskelijan osaamista (Estaphan ym., 2025). Opiskelijan video- ja audiovastaukset voivat myös olla kokeilemisen arvoisia. Opiskelijat voisivat esimerkiksi videoida keskustelunsa toisen opiskelijan kanssa ja lähettää tämän opettajalle arvioitavaksi.

Thinglink- 3D-ympäristöihin sijoitetut tehtävät

Erilaisissa 3D-virtuaalitodellisuusympäristöissä opiskelijan täytyy itse edetä, tutkia ja selvittää asioita, mikä on suhteellisen hankala ulkoistaa tekoälylle. Helsingin yliopistolla käytössä oleva Thinglink⁷ -sovellus sopii hyvin tähän tarkoitukseen. Tämä pätee myös monenlaisiin pelillisiin simulaatioihin, olipa niissä tietotekniikkaa tai ei.

⁵ CurreChat löytyy osoitteesta curre.helsinki.fi/chat

⁶ MOOC.fi -verkko-oppimisympäristöä voi hyödyntää avoimille itseopiskeltaville verkkokursseille. <https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/verkko-oppimisymparistot#paragraph-3925>

⁷ Thinglink: <https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/muut-opetustyota-tukevat-valineet#paragraph-6844>

Tällaisia ovat esimerkiksi haarautuvat skenaariot ja raahaa-ja-pudota -tyyppiset tehtävät.

3. Suunnitellaan kurssi siten, että siinä on oppimisen osoittamista myös ilman tekoälyn käyttöä

Arvioinnin tueksi voi lisätä kurssin loppuun osion, jossa opiskelija toistaa tai hyödyntää oppimaansa ilman mahdollisuutta käyttää tekoälyä. Mikäli ilmenee, että opiskelija on hyödyntänyt tekoälyä siellä, missä sitä ei ole kuulunut käyttää, opettaja voi velvoittaa opiskelijan todistamaan osaamisensa valvotusti vilppiohjeiden⁸ mukaisesti.

Lähtilanteessa tehtävät oppimistehtävät

Lähtilanteessa tapahtuva osaamisen osoittaminen voi olla muutakin kuin tentti. Kurssiin voidaan sisällyttää ryhmätyöskentelyä, pienimuotoisia kirjoitustehtäviä ja keskusteluja jne. Oppimista kannattaakin ylipäättään arvioida monipuolisin menetelmin, sillä yksi arviointimenetelmä (esim. tentti) ei sovi kaikkiin tilanteisiin. Kurssilla voi esimerkiksi hyödyntää opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia, kestäväää arviointia ja integroivaa arviointia. Integroiva arviointi tukee jatkuvaa oppimista ja siinä hyödynnetään erilaisia arviointimenetelmiä, kuten formatiivista ja summatiivista sekä itse- ja vertaisarviointia monipuolisen näkökulman saamiseksi arvioitavasta asiasta siten, että opittua osataan soveltaa tulevaisuudessa uusissa oppimistehtävissä sekä työelämässä. Käänteinen opetus, jossa etäjaksoilla opittua sovelletaan ja syvennetään lähtilanteissa erilaisten tehtävien avulla, antaa opettajalle mahdollisuuden seurata opiskelijoiden oppimista ja ohjata sitä oikeaan suuntaan.

4. Arviointi toteutetaan valvotussa ympäristössä, jossa opiskelija ei voi käyttää tekoälyä

Suulliset tehtävät

Vuorovaikutteisten tehtävien, kuten suullisten esitysten tai tenttien, lisääminen opetukseen mahdollisuuksien mukaan voi tukea todellisen osaamisen osoittamista (Ncube ym. 2026; Estaphan ym., 2025). Opiskelijat ovat kokeneet toimiviksi myös luokkahuoneessa tehtävät ryhmätyöt, joissa tulokset esitellään opettajalle suullisesti. Vaikka tekoälyn epätarkoituksenmukainen käyttö voi suullisten tehtävien osalta olla vähäisempää, opiskelijat voivat toki ryhmässä sopia opettajan ohjeiden vastaisesti, että kaikki ryhmätehtävät valmistellaan tekoälyllä. Tässä tapauksessa satunnaiset ryhmäjaot voisivat luoda enemmän painetta tehdä tehtävät itse. Tämä voi toimia myös formatiivisen arvioinnin keinona.

⁸ Vilppi ja plagiointi: <https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/vilppi-ja-plagiointi>

Suullista tehtävää voidaan yhdistää myös etänä tehdyn tehtävän arviointiin. Suullisessa osuudessa opiskelija avaa ja perustelee tarkemmin tehtävän teon aikaisia valintojaan, ja opettajalla on mahdollisuus kysyä tarkentavia kysymyksiä tehtävästä.

Huomioitavaa on kuitenkin, että kirjallinen ja suullinen ilmaisu ovat hyvin erilaisia asioita. Opiskelija voi osata suullisesti selittää jonkun asian hyvin, mutta ei pysty tuottamaan sitä kirjallisesti ja vastaavasti tilanne voi jollain opiskelijoilla olla taas toisin päin.

Valvottu tentti

Tietokoneella tehtäviä tenttejä, joissa verkon käyttöä on teknisesti rajoitettu, on tällä hetkellä HY:ssä kahta tyyppiä:

- Moodle-tentit voidaan suorittaa Safe Exam Browserin (SEB) avulla.
- Examinarium-tentit suoritetaan erillisissä tenttiloissa, joissa on koneet tentin tekoon. Tenttimistapa perustuu joustavaan tenttiperiödiin ja yleensä arvottaviin kysymyksiin. Examinarium-tentit soveltuvat parhaiten kirjallisuustentteihin, uusintoihin ja muihin tentteihin, joissa tenttiperiödi on pitkä tai tenttijämäärä pieni.

Huomioitavaa on, että tenttien lisääminen joillekin kursseille (esim. avoimet itseopiskeltavat verkkokurssit) voi myös vähentää merkittävästi osallistujamääriä.

Suulliset kuulustelut voidaan järjestää joko lähitilanteessa tai etänä kamera- ja mikrofoniyhteydellä. Jälkimmäisessä tapauksessa on huomioitava opiskelijan yksityisyyden suoja, eli opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osallistua kuulusteluun halutessaan yliopiston tiloissa. Myös suulliset ryhmätentit ovat vaihtoehto, mutta edellyttävät opettajalta pedagogista osaamista, kun hänen tulee arvioida useaa opiskelijaa samalla kun kuuntelee heidän puhettaan.

Osalle tämä arviointitapa sopii hyvin ja joku voi saada suullisesta kuulustelusta paremman arvosanan kuin kirjallisesta ja joillekin suullinen kuulustelu on paljon vaikeampaa ja pelottavampaa. Suullinen kuulustelu voi toisaalta myös joillain aloilla tukea työelämätaitojen kehittämistä, etenkin jos suullisen esittämisen taidot ovat osa osaamistavoitteita. Työelämä ja akateeminen maailma tarvitsevat osaajia, jotka kykenevät kertomaan asiansa selkeästi, joten tätä on myös syytä harjoitella opintojen aikana.

Joillain aloilla on otettu toimintatavaksi kutsua opiskelija aina suulliseen kuulusteluun, jos opettajalla on epäily, että itsenäisesti suoritettava tehtävä on tehty tekoälyllä.

Lähteet

Er, E., Akçapınar, G., Bayazıt, A., Noroozi, O., & Banihashem, S. K. (2025). Assessing student perceptions and use of instructor versus AI-generated feedback. *British Journal of Educational Technology*, 56, 1074–1091. <https://doi.org/10.1111/bjet.13558>

Estaphan, Suzanne & Kramer, David & Witchel, Harry. (2025). Navigating the frontier of AI-assisted student assignments: challenges, skills, and solutions. *Advances in Physiology Education*. 49. 633-639. 10.1152/advan.00253.2024.

Evangelista, E. (2024). Ensuring academic integrity in the age of ChatGPT: Rethinking exam design, assessment strategies, and ethical AI policies in higher education. *Contemporary Educational Technology*. 17. 559. 10.30935/cedtech/15775.

Hemminki-Reijonen, U., Hassan, N.M.A.M., Huotilainen, M., Koivisto, J-M. & Cowley, B. Design of generative AI-powered pedagogy for virtual reality environments in higher education. *npj Sci. Learn.* **10**, 31 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41539-025-00326-1>

Kooli, C., Yusuf, N., Sarhan, M.Y. (2026). Colloquial engagement theory with AI awareness (CET-AIA): A new creative pedagogical framework for ethical assessment in the age of artificial intelligence. *Thinking Skills and Creativity*, 60, 102051, <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2025.102051>.

Li, Z., Wang, Z., Wang, W., Hung, K., Xie, H., & Wang, F. L. (2025). Retrieval-Augmented Generation for Educational Application: A Systematic Survey. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 8, Article 100417. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2025.100417>

Lonka, Irma & Lonka, Kirsti et al. 1995 Taitava kirjoittaja. Opiskelijan opas. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Ncube, P.D.N., Dzvapatsva, G.P., Matobobo, C. et al. Redefining student assessment in AI-infused learning environments: a systematic review of challenges and strategies for academic integrity. *AI Ethics* 6, 68 (2026). <https://doi.org/10.1007/s43681-025-00871-w>

Perkins, M., Furze, L., Roe, J. & MacVaugh, J. (2024). The Artificial Intelligence Assessment Scale (AIAS): A Framework for Ethical Integration of Generative AI in Educational Assessment. *Journal of University Teaching and Learning Practice*. 21. 10.53761/q3azde36.

Toker, S., & Akgun, M. (2025). Reducing AI plagiarism through assessment of higher-order cognitive skills. *Innovations in Education and Teaching International*, 62(5), 1665–1681. <https://doi.org/10.1080/14703297.2025.2514242>

Vilanti, T., Luiro, K., Dahlqvist, I. et al. Contraception-related topics in chat dialogues between healthcare students and generative AI patients: a natural language processing analysis. *BMC Med Educ* 25, 1458 (2025). <https://doi.org/10.1186/s12909-025-08032-7>

